

Vereenvoudigen begint bij de politiek

Schaf de provincies af

Na 541 dagen zonder regering heeft Elio Di Rupo eind vorig jaar de eed afgelegd als premier. Die lange regeringsformatie is nog maar eens een bewijs van het feit dat onze staatstructuur erg complex in mekaar zit.

Die complexe staatsstructuur zorgt er tegelijk voor dat de Belgische overheid behoort tot de duurste van de wereld. Het overheidsbeslag – het deel dat de staat neemt van alles wat we samen produceren en creëren – bedraagt 48 procent van het BBP (Itinera Institute, 2011).

Ondanks de hoge kost van de overheid is België maar een middenmoter in de rangschikkingen die de levenskwaliteit meten. Dat betekent dat de burger in heel wat landen meer levenskwaliteit in de plaats krijgt in vergelijking met de kost van het overheidsapparaat, dan dat in België het geval is.

Algemeen wordt aangenomen dat een al te omvangrijke overheid nefast is voor de groei van de economie (Vedder & Gallaway, 1998). Daarbij wordt vaak verwezen naar de Armeij curve (Armeij, 1995). In die optiek komen economen steevast tot de conclusie dat de Belgische overheid – in vergelijking met andere landen – veel kost in verhouding tot de geleverde diensten.

Daarenboven is onze overheid log. Nergens anders in Europa werken bijvoorbeeld verhoudingsgewijs zoveel ambtenaren in de publieke administratie als in België. Ons land telt op vandaag 4 ambtenaren per 100 inwoners.

Het meest overbodig van al deze overheidsorganen zijn de provincies met 11 gouverneurs (de 10 gouverneurs van de provincies en de gouverneur van het administratief arrondissement Brussel-Hoofdstad), 60 gedeputeerden, 10 provinciegriffiers, 678 provincieraadsleden (als we de gedeputeerden niet meer meerekenen) en om en bij de 17.000 provinciale ambtenaren.

De provincies kosten jaarlijks ongeveer 2 miljard euro (VVP, 2011; APW, 2010). Als we de provinciebudgetten van 2011 eens van naderbij bekijken dan zien we dat de 5 Vlaamse provincies samen in totaal 0,9 miljard aan uitgaven hebben gebudgetteerd ten opzichte van 1,1 miljard aan gebudgetteerde uitgaven in de 5 Waalse provincies (zie bijlage 1).

In Vlaanderen gaat het grootste deel van de uitgaven (43,9 procent) naar algemene administratie, terwijl in Wallonië het onderwijs (29,6 procent) de ‘uitgavenkroon’ spant. Dat wijst er al meteen op dat het provinciaal onderwijs in Wallonië sterker uitgebouwd is dan in Vlaanderen.

Om het volume aan uitgaven terug te brengen tot een vergelijkbaar niveau tussen de provincies van beide landsdelen is het dan ook raadzaam om de lonen van het gesubsidieerd onderwijzend personeel uit de uitgavencijfers te verwijderen. Die oefening leert dat er in Vlaanderen in totaal 844,2 miljoen uitgaven opgenomen waren in de provinciebudgetten van 2011 ten opzichte van 945,3 miljoen aan uitgaven langs Waalse zijde (zie bijlage 2).

Voor het dienstjaar 2011 komt dat neer op 135,0 euro per Vlaming aan lopende uitgaven van de Vlaamse provincies en 270,2 euro per Waal aan lopende uitgaven van de Waalse provincies (zie bijlage 3).

De economische indeling van de totale uitgaven van de provincies leert ons dat in Vlaanderen 38,7 procent van de totale uitgaven naar personeel gaat, terwijl dat percentage in Wallonië oploopt tot maar liefst 62 procent (Dexia, 2011).

Gegeven de maatschappelijke uitdagingen die zich stellen, moet dan ook bespaard worden op de werking van de overheid zelf. Vlaams volksvertegenwoordiger Ivan Sabbe pleit daarom voor het afschaffen van overvloedige politieke niveaus zoals de provincies. Dat kan zonder het creëren van een bloedbad door een wervingsstop door te voeren tot de provinciale ambtenaren herplaatst zijn.

De Vlaamse Regering heeft op initiatief van minister Geert Bourgeois een Witboek Interne Staatshervorming gelanceerd waarmee ze de binnenlandse bestuurlijke organisatie wil vernieuwen en hervormingen wil doorvoeren.

Het Witboek Interne Staatshervorming bevat dan wel enkele bescheiden hervormingsplannen (zo worden de taken van de provincies ingeperkt tot de grondgebonden bevoegdheden), doch het zorgt eerder voor een uitholling van de verschillende bestuurslagen.

Omdat uitholling geen zin heeft, pleit ik voor de volledige afschaffing van het provinciale bestuursniveau. Na afschaffing van het provinciale niveau kan de autonomie van de gemeenten gemaximaliseerd worden en kunnen de gemeenten samenwerken in regionaal verband, zonder dat een nieuw beslissingsniveau met verkozen mandatarissen en bijhorende administratie wordt gecreëerd.

Die samenwerking in regionaal verband kan dan de vorm van een intercommunale aannemen (zoals bvb. de intercommunale Leiedal). Om de democratische controle te vrijwaren kan dan jaarlijks 1 gemeenteraad volledig gewijd worden aan de onderliggende financiën van de verschillende intercommunales. Op die manier kunnen de gemeenteraadsleden steeds hun zeg doen.

Het provinciaal onderwijs kan worden geïntegreerd in de bestaande netten van gemeenschapsonderwijs en katholiek onderwijs. Hetzelfde geldt voor de provinciale hogescholen die kunnen geïntegreerd worden in de bestaande hogescholen en universiteiten.

De beroepsprocedures tegen beslissingen van het college van burgemeester en schepenen inzake bouwvergunningen kunnen na afschaffing van de provincies behandeld worden door een comité van Vlaams parlementsleden van de betreffende provincie. De provinciale ambtenaren die op dit moment de deputaties adviseren, kunnen dan worden toegevoegd aan het betreffende comité.

Milieuvergunningaanvragen klasse I kunnen behandeld worden door de ambtenaren van het Departement Leefmilieu, Natuur en Energie (LNE). De provinciale domeinen kunnen worden overgedragen naar het Agentschap Natuur en Bos (ANB); zo is het Zwin nu eigendom van het Vlaams Gewest en wordt het beheerd door Agentschap voor Natuur en Bos. En de provinciewegen kunnen worden overgedragen naar het Agentschap Wegen en Verkeer.

Alle andere bevoegdheden worden dan naar het Vlaams niveau overgedragen.

Blijkbaar hebben zowel de federale als de regionale overheden in dit land de grootste moeite om te snijden in hun buitensporig uitgavenpatroon. De mandatarissen die aan het roer zitten van de verschillende beleidsniveaus in dit land, vinden het blijkbaar veel makkelijker alsmear dieper in de zak te tasten van de werkende Belg/Vlaming dan overtollige beleidsniveaus als dat van de provincies af te schaffen. De politiek gebruikt veelal het provinciaal beleidsniveau om niet herverkozen mandatarissen of politieke militanten zonder toekomst in onder te brengen.

De Leuvense econoom Luc Sels berekende dat er tussen nu en 2014 in Vlaanderen jaarlijks zo'n 300.000 mensen de arbeidsmarkt zullen verlaten om met pensioen te gaan. Doordat er steeds meer oudere werknemers – ook in de openbare sector – met pensioen gaan, ontstaat er automatisch een vrij behoorlijke vervangingsvraag. Die vervangingsvraag is dan een ideale gelegenheid om de provincies te laten uitdoven en de personeelstekorten op gewestelijk en federaal niveau op te vullen met provinciale ambtenaren.

Referenties

Armeij, D. (1995) *The Freedom Revolution*. Regnery, Washington DC, 318 blz.

Association des Provinces wallonnes (2010) *Tour d'horizon des budgets provinciaux 2011*. In: Cinq à la Une, Newsletter de l'APW, 12 blz.

Dexia (2011) *Lokale financiën – Gemeenten en provincies*. Directie Research Dexia Bank België, juli 2011, 47 blz.

Van de Cloot, C. (2011) *Het vinden van het budgettaire rechte pad*. Itinera Institute, 30 blz.

Vedder, R. K., & Gallaway, L. E. (1998) *Government size and economic growth*. Paper prepared for the Joint Economic Committee, 15 blz.

Vereniging van de Vlaamse Provincies (2011) *Provinciebudgetten 2011*. Studiedienst VVP, 10 blz.

BIJLAGE 1**Lopende uitgaven van de 10 provincies – budget 2011**

Provincie	Uitgaven (in euro)
Vlaamse provincies	
Antwerpen	223.838.222
Limburg	141.969.256
Oost-Vlaanderen	246.334.681
Vlaams-Brabant	146.266.040
West-Vlaanderen	162.516.524
TOTAAL	920.924.723
Waalse provincies	
Henegouwen	362.053.143
Luik	315.015.608
Luxemburg	86.134.166
Namen	129.807.492
Waals-Brabant	140.020.582
TOTAAL	1.033.030.991

Bron: VVP, APW

BIJLAGE 2**Lopende uitgaven van de provincies (totaal) – economische indeling – budget 2011**

	Vlaanderen	Wallonië
	in miljoen EUR	in miljoen EUR
Personeelsuitgaven ¹	326,9	586,5
Werkingsuitgaven	160,2	150,0
Overdrachten	234,0	107,1
Schulduitgaven	123,1	101,7
Totale uitgaven	844,2	945,3

Bron: Research Dexia

BIJLAGE 3**Lopende uitgaven van de provincies (per inwoner) – economische indeling – budget 2011**

	Vlaanderen	Wallonië
	in EUR/inw.	in EUR/inw.
Personeelsuitgaven ²	52,3	167,6
Werkingsuitgaven	25,6	42,9
Overdrachten	37,4	30,4
Schulduitgaven	19,7	29,1
Totale uitgaven	135,0	270,2

Bron: Research Dexia

¹ Zonder het gesubsidieerd onderwijzend personeel² Zonder het gesubsidieerd onderwijzend personeel